

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

**ПЛАН ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ
«ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ»**

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»,
спеціалізація «Міжнародний бізнес»

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:
доц. кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Шедякова Т. Є.

Розділ 1. Теоретичні основи підприємництва

Тема 1. Підприємництво в ринковому середовищі

1. Розвиток концепцій підприємництва.
2. Підприємництво як вид господарської діяльності. Ознаки підприємництва. Основні функції підприємництва.
3. Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємництва.

Тема 2. Загальна характеристика підприємця

1. Суб'єкти підприємницької діяльності.
2. Правовий статус підприємця.
3. Особисті якості підприємця.

Тема 3. Економічна свобода і підприємництво

1. Умови та принципи підприємницької діяльності.
2. Рушійні сили розвитку підприємництва.
3. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва.

Тема 4. Організаційно-правові форми підприємництва

1. Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності.
2. Основні види підприємств та їх організаційні форми.
3. Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, холдинг, консорціум, концерн.
4. Господарські товариства як суб'єкти підприємництва та їх види.
5. Здійснення підприємницької діяльності без створення юридичної особи.
6. Господарська діяльність кооперативів. Особливості діяльності виробничого кооперативу.

Тема 5. Мале підприємництво

1. Економічна сутність малого підприємництва.
2. Функції малого підприємництва.
3. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні і за кордоном.
4. Державна підтримка малого бізнесу.

Тема 6. Державне регулювання підприємництва

1. Сутність та методи державного регулювання підприємництва.
2. Державна політика підтримки підприємництва.
3. Правове забезпечення розвитку підприємництва.

Тема 7. Фінансові важелі розвитку підприємницької діяльності

1. Фінансово-кредитна підтримка підприємництва.
2. Загальна характеристика оподаткування підприємницької діяльності.
3. Основні види податків.

Тема 8. Підприємницькі ризики

1. Суть підприємницького ризику.
2. Види ризику та методи їх оцінки.
3. Ризик-менеджмент.

Розділ 2. Практичні основи підприємництва

Тема 9. Організація підприємництва

1. Підприємницька ідея та її джерела.
2. Вибір сфери діяльності та форми організації бізнесу.
3. Обмеження в підприємстві.
4. Порядок ліцензування підприємницької діяльності.
5. Припинення діяльності підприємств.

Тема 10. Механізм заснування власної справи

1. Вибір способу започаткування бізнесу.
2. Франчайзинг, його сутність та види.
3. Етапи започаткування власної справи.
4. Засновницькі документи та їх підготовка.
5. Порядок державної реєстрації суб'єктів підприємництва.
6. Порядок відкриття рахунка суб'єкта підприємницької діяльності в установі банку.

Тема 11. Бізнес-планування у підприємницькій діяльності

1. Сутність та функції бізнес-плану.
2. Структура розробки бізнес-плану, його розділи.
3. Технологія розробки бізнес-плану.

Тема 12. Менеджмент у підприємстві

1. Сутність менеджменту та його роль у розвитку підприємства
2. Функції управління
3. Дія системи підприємницького управління.

Тема 13. Маркетинг у підприємницькій діяльності

1. Сутність та категорії маркетингу.
2. Основні концепції маркетингу.
3. Види маркетингу. Розробка комплексу маркетингу.
4. Організація служби маркетингу.
5. Реклама в маркетинговій діяльності.

Тема 14. Культура підприємства

1. Сутність культури підприємства.
2. Культура підприємницьких організацій.
3. Підприємницька етика та етикет.
4. Стилi керівництва. Норми і правила поведінки керівника.
5. Причини конфліктів та методи розв'язання.

6. Соціальна відповідальність у бізнесі.

Тема 15. Тіньова економіка

1. Тіньова економіка: сутність, структура та функції.
2. Криміналізація економіки. Економічна злочинність. Корупція, її сутність, типи та наслідки.
3. Економіко-правові шляхи детінізації і декриміналізації економіки.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ
«ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ»**

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»,
спеціалізація «Міжнародний бізнес»

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:
доц. кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Шедякова Т. Є.

Тема 1. Загальна характеристика підприємця

1. Поняття суб'єктів та об'єктів підприємництва.
2. Історія виникнення термінів «підприємець», «підприємництво».
3. Правовий статус підприємця.
4. Місце підприємця в економіці, його функції та роль в економіці.
5. Особисті якості підприємця.

Література:

1. Акіліна О. В. Основи підприємництва / О. В. Акіліна, В. Г. Пасічник. – К. : Центр учбової літератури, 2006. – 176 с.
2. Алолій В. В. Організація і технологія надання послуг : навч. посіб. / В. В. Алолій та ін.; за ред. В. В. Алолія. – К. : Академія, 2006. – 312 с.
3. Афанасьев И. Деловой этикет / И. Афанасьев. – К. : Альтер-прес, 2001.
4. Бобров В. Я. Основи ринкової економіки і підприємництва / В. Я. Бобров. – К. : Вища школа, 2003. – 719 с.
5. Бусыгин А. В. Предпринимательство. Основной курс : учебник для вузов / А. В. Бусыгин. – М. : ИНФРА-М, 1994. – 608 с.
6. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / З. С. Варналій. – К. : Знання-Прес, 2001. – 277 с.
7. Варналій З. С. Основи підприємництва : навчальний посібник / З. С. Варналій. – К. : Знання-Прес, 2006. – 329 с.
8. Гаєвська Л. М. Підприємницька діяльність та її оподаткування : навчальний посібник / Л. М. Гаєвська. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2003. – 218 с.
9. Гайдуцький П. Розвиток підприємництва в Україні / П. Гайдуцький. – К. : Знання-Прес, 2003. – 248 с.
10. Гербер М. Мастерство предпринимательства. 7 стратегических направлений развития своего бизнеса / М. Гербер. – М. : Диалектика, 2008. – 448 с.
11. Герчикова Л. Деловая этика и регулирование международной коммерческой практики : учеб. пособие / Л. Герчикова. – М. : Консалт-банк, 2002.
12. Грехов А. М. Електронний бізнес : навчальний посібник / А. М. Грехов. – К. : Кондор, 2008. – 302 с.

Тема 2. Організаційно-правові форми підприємництва

1. Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності.
2. Основні види підприємств та їх організаційні форми.
3. Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, холдинг, консорціум, концерн.
4. Господарські товариства як суб'єкти підприємництва та їх види.
5. Державна реєстрація підприємства. Порядок державної реєстрації.
6. Поняття установчих документів підприємства. Установчий договір. Статут.
7. Ліцензування підприємництва. Види підприємницької діяльності, що підлягають ліцензуванню

Література:

1. Кузьмін В. В. Фінансові основи підприємництва : навчальний посібник / В. В. Кузьмін. – К. : Центр учбової літератури, 2006. – 192 с.
2. Кучеренко В. Р. Основи бізнесу. Практичний курс (збірник вправ, задач, тестів та ситуаційних завдань) : навч. посіб. / В. Р. Кучеренко та ін.; за ред. В. Р. Кучеренка. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 176 с.
3. Кучеренко В. Р. Бізнес-планування фірми : навч. посіб. / В. Р. Кучеренко, В. А. Карпов, О. С. Маркітан. – К., 2006. – 423 с.
4. Лапуста М. Г. Основы предпринимательства : учебное пособие для ВУЗов / М. Г. Лапуста, Л. Г. Скамай. – М. : Финстатинформ, 1999.
5. Ларіна Я. С. Основи бізнесу : навчальний посібник / Я. С. Ларіна, С. В. Мочерний, В. М. Фомішина, С. І. Чеботар. – К. : Академія, 2009. – 383 с.
6. Пачковський Ю. Ф. Психологія підприємництва : навч. посібник / Ю. Ф. Пачковський. – К. : Каравела, 2006. – 408 с.
7. Петрович Й. М. Організація підприємництва в Україні / Й. М. Петрович. – Львів : Оксарт, 2000. – 320 с.
8. Підприємництво : навч. посібник / За ред. В. А. Подсолонко, Т. Л. Миронової. – К. : Центр учбової літератури, 2003. – 616 с.
9. Покропивний С. Ф. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування : навч. посібник / С. Ф. Покропивний, С. М. Соболь, Г. О. Швиданенко. – К. : КНЕУ, 1998. – 208 с.
10. Покропивний С. Ф. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність / С. Ф. Покропивний, В. М. Колот. – К. : КНЕУ, 1998. – 352 с.

Тема 3. Державне регулювання підприємництва

1. Сутність та методи державного регулювання підприємництва.
2. Державна політика підтримки підприємництва.
3. Правове забезпечення розвитку підприємництва.
4. Сутність антимонопольної державної політики.
5. Правова база розвитку підприємництва.
6. Загальні проблеми державного регулювання підприємництва в Україні.

Література:

1. Баклан О. В. Деякі теоретичні питання щодо лібералізації та оптимізації регулюючого впливу держави в сфері підприємництва / О. В. Баклан // Науковий вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – 2011. – №157. – С. 183-189.
2. Безугла Л. С. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності в Україні / Л. С. Безугла // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – №6. – С. 89-92.
3. Бліщук К. М. Економічний аналіз державної політики: теорія та застосування : навч. посіб. / К. М. Бліщук. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 160 с.
4. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. – К. : Академвидав, 2010. – 520 с.

5. Бурило Ю. Правове регулювання економікою та роль адміністративного права у сфері державного управління економікою / Ю. Бурило // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №5. – С. 102-105.
6. Вергун М. Г. Державне управління та державне регулювання економіки : навч. посіб. / М. Г. Вергун, П. В. Маслак. – Житомир : Рута, 2009. – 237 с.
7. Воронов М. П. Державне регулювання розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва: досвід України та ЄС / М. П. Воронов, М. П. Дихнич // Статистика України. – 2011. – №2. – С. 88-92.
8. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / В. М. Гриньова, М. М. Новикова. – Х. : ІНЖЕК, 2004. – 756 с.
9. Добровольська В. В. Засоби державного регулювання підприємницької діяльності / В. В. Добровольська // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – №2. – С. 89-94.
10. Добровольська В. В. Місце і роль держави в регулюванні підприємницької діяльності / В. В. Добровольська // Університетські наукові записки. – 2005. – №1-2(13-14). – С.155-159.
11. Жарая С. Б. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності: до питання термінології / С. Б. Жарая // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Управління. – 2011. – №3. – С.138-146.
12. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Екон.-прав. аспект : навч. посіб. / М. І. Камлик. – К. : Атіка, 2005.
13. Коротенко Н. П. Порівняльна характеристика ДРЕ в Україні та країнах ЄС. Державне регулювання підприємництва. Розвиток підприємництва / Н. П. Коротенко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №2. – С.4-13.
14. Кравцова Т. Адміністративно-правова природа діяльності держави у сфері економіки / Т. Кравцова // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №4. – С. 104-106.
15. Мельник Л. Л. Господарський аспект підприємництва та його державне регулювання / Л. Л. Мельник // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – №23. – С. 23-26.
16. Покатаєва О. В. Методи державного регулювання підприємницької діяльності / О. В. Покатаєва // Економіка та держава. – 2008. – №1. – С. 89-91.
17. Практикум з державного регулювання економіки : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, А. Ю. Васіна, О. П. Дудкіна та ін. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 334 с.
18. Сабіна Н. Ю. Державне регулювання малого підприємництва як один із напрямів економічної соціалізації в Україні / Н. Ю. Сабіна // Економіка та держава. – 2011. – №2. – С. 65-67.
19. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Д. М. Стеченко. – К. : Вікар, 2003. – 262 с.
20. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : підручник / Л. А. Швайка. – К. : Знання, 2008. – 462 с.

Тема 4. Організація підприємництва

1. Підприємницька ідея та її джерела.

2. Вибір сфери діяльності та форми організації бізнесу.
3. Шляхи та алгоритм утворення підприємства в Україні.
4. Обмеження в підприємстві.
5. Джерела формування коштів підприємства. Зовнішні та внутрішні джерела.
6. Припинення діяльності підприємств.

Література:

1. Донець Л. І. Основи підприємництва : навчальний посібник / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко. – К. : Центр учбової літератури, 2006. – 320 с.
2. Дучинська Н. Дослідження економічної природи венчурного капіталу / Н. Дучинська // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – №12. – С. 179-182.
3. Економічна енциклопедія: у трьох томах / відп. ред. С. В. Мочерний. – Київ – Тернопіль, 2000.
4. Кемпбел К. Венчурный бизнес: новые подходы / К. Кемпбел. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. – 428 с.
5. Коллинз Дж. От хорошего к великому. Почему одни компании совершают прорыв, а другие нет / Дж. Коллинз; пер. с англ. – М., 2001.
6. Колот В. М. Підприємництво : навчально-метод. посіб. / В. М. Колот, О. В. Щербіна. – К. : КНЕУ, 2003. – 160 с.
7. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання : навч. посібник / Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, Л. А. Мартинюк, Т. В. Черняк / за ред. проф. Л. І. Воротіної. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 307 с.
8. Медынский В. Г. Инновационное предпринимательство / В. Г. Медынский, Л. Г. Скамай. – Минск : МИУ, 2002.
9. Петрович Й. М. Економіка виробничого підприємництва : навч. посібник / Й. М. Петрович та ін. – К. : Знання, 2002. – 405 с.
10. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Исслед. предприним. прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры / Й. Шумпетер; пер. с нем. В. Автономова и др. – М. : Прогресс, 1982. – 455 с.

Тема 5. Механізм заснування власної справи

1. Вибір способу започаткування бізнесу.
2. Етапи започаткування власної справи.
3. Засновницькі документи та їх підготовка.
4. Порядок державної реєстрації суб'єктів підприємництва.
5. Порядок відкриття рахунка суб'єкта підприємницької діяльності в установі банку.
6. Особливості державної реєстрації суб'єктів підприємництва в Україні.
7. Франчайзинг, його сутність та види.

Література:

1. Ефремов В. С. Стратегия бизнеса. Концепции и методы планирования : учебное пособие / В. С. Ефремов. – М. : Финпресс, 1998.

2. Завадський Й. С. Менеджмент : підручник / Й. С. Завадський. – Т. 1. – 2-ге вид. – М. : УФІМБ, 1999. – 542 с.
3. Зубенко Л. Г. Культура ділового спілкування / Л. Г. Зубенко. – К. : Наукова думка, 2002. – 325 с.
4. Механізми розвитку підприємництва в умовах посткризового відновлення економіки України: аналіт. доповідь / Д. С. Покришка, Я. А. Жаліло, Д. В. Ляпін, Я. В. Белінська та ін. – К. : НІСД, 2010. – 72 с.
5. Можливості використання українськими венчурними фондами досвіду діяльності зарубіжних фондів. Українська асоціація інвестиційного бізнесу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : uaib.com.ua/files/articles/204/11_4.pdf.
6. Монахов Г. А. Мелочи создают совершенство. Деловой и светский этикет. Благоприятный персональный имидж / Г. А. Монахов. – К. : Альтерпресс, 2001. – 474 с.
7. Мороз О. М. Основи підприємництва : підручник / О. М. Мороз, В. І. Невмержицька. – К, 2005.
8. Мочерний С. В. Основи підприємницької діяльності : посібник / С. В. Мочерний, О. А. Устенко, С. І. Чеботар. – К. : Академія, 2005. – 280 с.
9. Муравьёв А. И. Предпринимательство : учебник / А. И. Муравьёв, А. М. Игнатъев, А. Б. Крутик. – СПб. : Лань, 2001. – 696 с.
10. Семёнов А. К. Психология и этика менеджмента и бизнеса : учебное пособие / А. К. Семёнов, Е. Л. Маслова. – М. : Информационно-внедренческий центр «Маркетинг», 1999. – 200 с.
11. Сизоненко В. О. Сучасне підприємництво : довідник / В. О. Сизоненко. – К. : Знання-Прес, 2007. – 440 с.

Тема 6. Бізнес-планування у підприємницькій діяльності

1. Сутність та функції бізнес-плану.
2. Структура розробки бізнес-плану, його розділи.
3. Технологія розробки бізнес-плану.
4. Актуальність бізнес-планування щодо конкретних умов господарювання в Україні.
5. Методи обґрунтування конкретного напрямку діяльності фірми.
6. Розрахунок капітальних витрат для виконання робіт за проектом; розрахунок потужності підприємства, що створюється. Оцінка ризиків.

Література:

1. Агафонова Л. Підготовка бізнес-плану: практикум / Л. Агафонова – К. : Знання, 2001. – 158 с.
2. Біловодська О. Стратегічне маркетингове управління виведенням нового товару на ринок / О. Біловодська, Є. Нагорний // Маркетинг в Україні. – 2006. – №3. – С. 47-56.
3. Гетьман О. О. Економічна діагностика : навчальний посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – К. : Центр учбової літератури, 2007.

4. Длігач А. Аналіз розходжень у системі стратегічних маркетингових рішень / А. Длігач // Маркетинг в Україні. – 2006. – №4. – С. 40-46.
5. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / П. Друкер. – К. : Україна, 1994.
6. Ілляшенко С. М. Оптимізація портфеля замовлень підприємства / С. М. Ілляшенко, О. М. Олефіренко // Механізм регулювання економіки. – Суми : Університетська книга, 2002. – Вип. №3-4.
7. Калашник В. Директ-маркетинг: інструмент для обраних / В. Калашник // Маркетинг в Україні. – 2007. – №4. – С.4-8.
8. Каніщенко О. Бізнес-планування / О. Каніщенко, І. Лилик, Т. Романюк. – К., 2000. – 80 с.
9. Каракай Ю. В. Маркетинг інноваційних товарів : монографія / Ю. В. Каракай. – К. : КНЕУ, 2005.
10. Піддубна Л. І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління : монографія / Л. І. Піддубна. – Х. : ІНЖЕК, 2007.
11. Планування діяльності підприємства : навч.-метод. посібник / М. А. Белов, Н. М. Євдокимова, В. Є. Москалюк та ін. / За заг. ред. В. Є. Москалюка. – К. : КНЕУ, 2002. – 252 с.
12. Покропивний С. Ф. Стратегічний аналіз у бізнесі : навчальний посібник / С. Ф. Покропивний та ін. – Львів : Новий світ 2000, 2003. – 272 с.
13. Тарасюк Г. М. Бізнес-план: розробка, обґрунтування та аналіз : навч. посібник / Г. М. Тарасюк. – К. : Каравела, 2006. – 280 с.
14. Телетов О. С. Бізнес-план : навч. посібник / О. С. Телетов. – Суми : Вид-во СумДУ, 2005. – 104 с.
15. Шапринська Л. М. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування / Л. М. Шапринська. – К. : КНЕУ, 2001. – 160 с.

Тема 7. Маркетинг у підприємницькій діяльності

1. Сутність та категорії маркетингу.
2. Основні концепції маркетингу.
3. Види маркетингу. Розробка комплексу маркетингу.
4. Організація служби маркетингу.
5. Реклама в маркетинговій діяльності.
6. Диференціація товару та ринкове середовище фірми.
7. Інформаційне забезпечення маркетингової діяльності на підприємстві.

Література:

1. Берестов В. Л. Аналіз та оцінка маркетингової діяльності промислового підприємства / В. Л. Берестов // Проблеми сучасної економіки. Євразійський міжнародний науково-аналітичний журнал. – 2008. – №1. – С. 231-233.
2. Близнюк С. В. Маркетинг в Україні: проблеми становлення та розвитку / С. В. Близнюк. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2008. – 400 с.

3. Богомолова В. В. Організація управління маркетинговою діяльністю підприємства / В. В. Богомолова // Матеріали XV Міжнародної наукової конференції молодих науковці «Наука і вища освіта». У 3 ч. – 17-18 травня 2010 р. – Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2010. – Ч. 2. – С. 54-55.
4. Будько С. Маркетолог у комерційній структурі: проблеми підготовки професійної адаптації / С. Будько // Маркетинг в Україні. – 2009. – №4. – С. 66-67.
5. Гусєв А. Про управління маркетинговою діяльністю підприємства / А. Гусєв // Практичний маркетинг. – 2006. – №5. – С. 22-23.
6. Длігач А. Інтеграційні стратегії у системі маркетингу / А. Длігач // Маркетинг в Україні.– 2010. – №3. – С. 9-11.
7. Кардаш В. Я. Маркетингова товарна політика : підручник / В. Я. Кардаш. – К. : КНЕУ, 2001.
8. Мордвінцева Т. В. Необхідність і умови використання маркетингових структур / Т. В. Мордвінцева // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2010. – №2. – С. 184-187.
9. Олійник Т. О. Створення маркетингової діяльності на підприємстві та управління нею / Т. О. Олійник // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2009. – №6. – С. 207-211.
10. Шеремет Д. А. Маркетинговий аналіз та його роль у стратегічному розвитку організації / Д. А. Шеремет // Аудит і фінансовий аналіз. – 2007. – №5. – С. 418-427.
11. Шумейко А. К. Маркетинг у малому бізнесі / А. К. Шумейко. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 71 с.

Тема 8. Тіньова економіка

1. Тіньова економіка: сутність, структура та функції.
2. Класифікаційні ознаки та складові тіньової економічної діяльності.
3. Природа виникнення та етапи еволюції тіньової економіки.
4. Криміналізація економіки. Економічна злочинність. Корупція, її сутність, типи та наслідки.
5. Економіко-правові шляхи детінізації і декриміналізації економіки.

Література:

1. Базярук І. М. Економічна злочинність та її ознаки / І. М. Базярук // Науковий вісник Львівського ДУВС : зб. наук. праць. – Львів : Вид-во ЛДУВС. – 2008. – №2. – С. 3-4.
2. Баклан О. В. Деякі теоретичні питання щодо лібералізації та оптимізації регулюючого впливу держави в сфері підприємництва / О. В. Баклан // Науковий вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – 2011. – №157. – С. 183-189.
3. Безугла Л. С. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності в Україні / Л. С. Безугла // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – №6. – С. 89-92.

4. Бойко А. Організована економічна злочинність у період переходу України до ринкової економіки / А. Бойко // Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. – Сер.: Юридична. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2008. – Вип. 46. – С. 169-177.
5. Бурило Ю. Правове регулювання економікою та роль адміністративного права у сфері державного управління економікою / Ю. Бурило // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №5. – С. 102-105.
6. Доброскок О. В. Податковий контроль та його ефективність : навч. посібник / О. В. Доброскок. – К. : Алерта, 2012. – 238 с.
7. Дробязко С. І. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу : навч. посібник / С. І. Дробязко, Т. М. Козир, С. Б. Холод. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
8. Мединська Т. В. Податкова система : навч. посібник / Т. В. Мединська, Н. І. Власюк. – 3-тє вид., перероб. та доповнене. – Львів : Магнолія, 2012. – 424 с.
9. Митне право України : навчальний посібник / За заг. ред. проф. В. В. Ченцова. – К., 2007. – 283 с.
10. Покатаєва О. В. Методи державного регулювання підприємницької діяльності / О. В. Покатаєва // Економіка та держава. – 2008. – №1. – С. 89-91.
11. Сабіна Н. Ю. Державне регулювання малого підприємництва як один із напрямів економічної соціалізації в Україні / Н. Ю. Сабіна // Економіка та держава. – 2011. – №2. – С. 65-67.
12. Трущенко О. О. Тіньова економіка як негативний фактор економічної безпеки України / О. О. Трущенко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2007. – Вип. 54, ч. 1. – С. 7-11.
13. Череп А. В. Особливості розвитку офшорного бізнесу в Україні / А. В. Череп // Економіка та держава. – 2006. – №6. – С.21-30.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ»**

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»,
спеціалізація «Міжнародний бізнес»

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:
доц. кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Шедякова Т. Є.

Тема 1. Економічна свобода і підприємництво

Теми доповідей:

1. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва.
2. Рушійні сили підприємництва.
3. Принципи та передумови підприємництва.
4. Проблеми та перспективи розвитку підприємницької діяльності в Україні.
5. Розвиток підприємництва Харківської області (м. Харків).
6. Основні напрями державної політики щодо розвитку і підтримки підприємництва в Україні.

Література:

1. Акіліна О. В. Основи підприємництва / О. В. Акіліна, В. Г. Пасічник. – К. : Центр учбової літератури, 2006. – 176 с.
2. Алолій В. В. Організація і технологія надання послуг : навч. посіб. / В. В. Алолій та ін.; за ред. В. В. Алолія. – К. : Академія, 2006. – 312 с.
3. Афанасьев И. Деловой этикет / И. Афанасьев. – К. : Альтер-прес, 2001.
4. Бобров В. Я. Основи ринкової економіки і підприємництва / В. Я. Бобров. – К. : Вища школа, 2003. – 719 с.
5. Бусыгин А. В. Предпринимательство. Основной курс : учебник для вузов / А. В. Бусыгин. – М. : ИНФРА-М, 1994. – 608 с.
6. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / З. С. Варналій. – К. : Знання-Прес, 2001. – 277 с.
7. Варналій З. С. Основи підприємництва : навчальний посібник / З. С. Варналій. – К. : Знання-Прес, 2006. – 329 с.
8. Гаєвська Л. М. Підприємницька діяльність та її оподаткування : навчальний посібник / Л. М. Гаєвська. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2003. – 218 с.
9. Гайдуцький П. Розвиток підприємництва в Україні / П. Гайдуцький. – К. : Знання-Прес, 2003. – 248 с.
10. Гербер М. Мастерство предпринимательства. 7 стратегических направлений развития своего бизнеса / М. Гербер. – М. : Диалектика, 2008. – 448 с.
11. Герчикова Л. Деловая этика и регулирование международной коммерческой практики : учеб. пособие / Л. Герчикова. – М. : Консалтбанкир, 2002.
12. Грехов А. М. Електронний бізнес : навчальний посібник / А. М. Грехов. – К. : Кондор, 2008. – 302 с.

Тема 2. Мале підприємництво

Теми доповідей:

1. Роль і місце малого підприємництва в економіці держави.
2. Мале підприємництво: суть, система організації та принципи діяльності.
3. Становлення та розвиток малого підприємництва в Україні.
4. Основні напрями державної підтримки малого підприємництва на сучасному етапі розвитку економіки України.
5. Досвід розвитку малого підприємництва в економіці зарубіжних країнах.

Література:

1. Варналій З. С. Основи підприємництва : навч. посіб. / З. С. Варналій. – К. : Знання-Прес, 2002. – 239 с.
2. Виноградська А. М. Комерційне підприємництво: сучасний стан, стратегії розвитку / А. М. Виноградська. – К. : Центр учбової літератури, 2004. – 807 с.
3. Виноградська А. М. Основи підприємництва : навчальний посібник / А. М. Виноградська. – Друге видання, перероб. і доповн. – К. : Кондор, 2005. – 544 с.
4. Доброскок О. В. Податковий контроль та його ефективність : навч. посібник / О. В. Доброскок. – К. : Алерта, 2012. – 238 с.
5. Донець Л. І. Основи підприємництва : навчальний посібник / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко. – К. : Центр учбової літератури, 2006. – 320 с.
6. Дробязко С. І. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу : навч. посібник / С. І. Дробязко, Т. М. Козир, С. Б. Холод. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
7. Кардаш В. Я. Маркетингова товарна політика : підручник / В. Я. Кардаш. – К. : КНЕУ, 2001. – 240 с.
8. Мединська Т. В. Податкова система : навч. посібник / Т. В. Мединська, Н. І. Власюк. – 3-тє вид., перероб. та доповнене. – Львів : Магнолія, 2012. – 424 с.
9. Петруня Ю. Є. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / Ю. Є. Петруня та ін.; за ред. Ю. Є. Петруні. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.
10. Підприємництво : навч. посіб. / В. Г. Федоренко, М. П. Денисенко, М. М. Руженський та ін. – К. : МАУП, 2005. – 280 с.
11. Покропивний С. Ф. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність / С. Ф. Покропивний, В. М. Колот. – К. : КНЕУ, 1998. – 352 с.
12. Сизоненко В. О. Підприємництво : підручник / В. О. Сизоненко. – К. : Вікар, 1999.
13. Сизоненко В. О. Сучасне підприємництво : довідник / В. О. Сизоненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 379 с.
14. Скібіцький О. М. Організація бізнесу. Менеджмент підприємницької діяльності / О. М. Скібіцький, В. В. Матвеєв, Л. І. Скібіцька. – К. : Кондор, 2011. – 912 с.
15. Шевеленко С. Д. Підприємництво і підприємницька діяльність: навч. посібник / С. Д. Шевеленко, І. І. Федів; за заг. ред. В. В. Сопка. – К. : Вища школа, 1997.

Тема 3. Підприємництво в ринковому середовищі

Теми доповідей:

1. Ринкові відносини як основа виникнення підприємництва.
2. Еволюція підприємництва, його характеристика в сучасних умовах.
3. Умови виникнення підприємництва, основні риси та історична обмеженість.

4. Особливості натурального та товарного виробництва в Україні.
5. Розвиток підприємництва за кордоном (може бути досвід розвитку комерційного, ресторанно-готельного, туристичного бізнесу різних країн).
6. Роль малого бізнесу в Україні та проблеми його розвитку.
7. Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Харківській області.
8. Основні напрями державної політики щодо розвитку і підтримки підприємства в Україні.

Література:

1. Донець Л. І. Основи підприємництва : навчальний посібник / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко. – К. : Центр учбової літератури, 2006. – 320 с.
2. Дучинська Н. Дослідження економічної природи венчурного капіталу / Н. Дучинська // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – №12. – С. 179-182.
3. Економічна енциклопедія: у трьох томах / відп. ред. С. В. Мочерний. – Київ – Тернопіль, 2000.
4. Кемпбел К. Венчурный бизнес: новые подходы / К. Кемпбел. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. – 428 с.
5. Коллинз Дж. От хорошего к великому. Почему одни компании совершают прорыв, а другие нет / Дж. Коллинз; пер. с англ. – М., 2001.
6. Колот В. М. Підприємництво : навчально-метод. посіб. / В. М. Колот, О. В. Щербіна. – К. : КНЕУ, 2003. – 160 с.
7. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання : навч. посібник / Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, Л. А. Мартинюк, Т. В. Черняк / за ред. проф. Л. І. Воротіної. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 307 с.
8. Медынский В. Г. Инновационное предпринимательство / В. Г. Медынский, Л. Г. Скамай. – Минск : МИУ, 2002.
9. Петрович Й. М. Економіка виробничого підприємництва : навч. посібник / Й. М. Петрович та ін. – К. : Знання, 2002. – 405 с.
10. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Исслед. предприним. прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры / Й. Шумпетер; пер. с нем. В. Автономова и др. – М. : Прогресс, 1982. – 455 с.

Тема 4. Форми и види підприємництва в Україні

Теми доповідей:

1. Підприємство як організаційна форма господарювання.
2. Види і організаційні форми підприємств.
3. Організаційна структура та управління підприємством.
4. Майно підприємства та шляхи і засоби його використання.
5. Господарські відносини підприємства з іншими підприємствами, організаціями та громадянами.
6. Соціальна діяльність та соціальна відповідальність підприємства.
7. Об'єднання підприємств в Україні.

Література:

1. Акіліна О. В. Основи підприємництва / О. В. Акіліна, В. Г. Пасічник. – К. : Центр учбової літератури, 2006. – 176 с.
2. Бусыгин А. В. Предпринимательство. Основной курс : учебник для вузов / А. В. Бусыгин. – М. : ИНФРА-М, 1994. – 608 с.
3. Варналій З. С. Основи підприємництва : навчальний посібник / З. С. Варналій. – К. : Знання-Прес, 2006. – 329 с.
4. Виноградська А. М. Основи підприємництва : навч. посіб. / А. М. Виноградська. – К. : Кондор, 2005. – 382 с.
5. Донець Л. І. Основи підприємництва : навчальний посібник / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко. – К. : Центр учбової літератури, 2006. – 320 с.
6. Колот В. М. Підприємництво : навчально-метод. посіб. / В. М. Колот, О. В. Щербіна. – К. : КНЕУ, 2003. – 160 с.
7. Сизоненко В. О. Сучасне підприємництво : довідник / В. О. Сизоненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 379 с.
8. Покропивний С. Ф. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність / С. Ф. Покропивний, В. М. Колот. – К. : КНЕУ, 1998. – 352 с.
9. Сизоненко В. О. Підприємництво : підручник / В. О. Сизоненко. – К. : Вікар, 1999.
10. Шевеленко С. Д. Підприємництво і підприємницька діяльність : навч. посібник / С. Д. Шевеленко, І. І. Федів; за заг. ред. В. В. Сопка. – К. : Вища школа, 1997.

Тема 5. Фінансові важелі розвитку підприємницької діяльності

Теми доповідей:

1. Особливості лізингового, комерційного, державного кредитування суб'єктів підприємницької діяльності.
2. Кредитування підприємництва міжнародними фінансово-кредитними організаціями.
3. Сутність і основні принципи організації фінансів суб'єктів підприємництва.
4. Види послуг банків суб'єктам підприємницької діяльності.
5. Суть та функції кредиту.
6. Форми небанківського кредитування, їх характеристика.
7. Етапи процесу банківського кредитування.
8. Формування фінансових ресурсів підприємства.
9. Види банківських позик, їх характеристика.
10. Основні етапи процесу банківського кредитування.
11. Показники діяльності позичальника, які враховує банк при оцінці кредитоспроможності клієнта.
12. Джерела фінансових ресурсів та процес інвестування.
13. Сутність та механізм фінансового планування на підприємстві.
14. Інвестиційні проекти підприємств та їх ефективність.
15. Джерела формування статутного капіталу різних видів підприємств.

Література:

1. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посібник / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – 3-тє вид., виправл. і доп. – К. : Знання-Прес, 2009. – 299 с.
2. Бечко П. К. Податковий менеджмент : навч. посіб. / П. К. Бечко, Н. В. Лиса. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 288 с.
3. Білик М. Д. Бюджетування у системі фінансового планування / М. Д. Білик // Фінанси України. – 2003. – №3. – С. 97-109.
4. Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств / М. Д. Білик // Фінанси України. – 2005. – №3. – С. 117-128.
5. Білобловський С. Складові елементи процесу бюджетування / С. Білобловський // Економіка, фінанси, право. – 2002. – №2. – С. 20-25.
6. Грещак М. Г. Управління витратами : навч.-метод. посібник / М. Г. Грещак, М. С. Коцюба. – К. : КНЕУ, 2002. – 131 с.
7. Данілов О. Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях : навч. посібник / О. Д. Данілов, Т. В. Паєнтко. – К. : КНЕУ, 2009. – 272 с.
8. Дюдюн Т. Ю. Оцінка рентабельності грошових потоків при управлінні фінансово-господарською діяльністю : дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит / Т. Ю. Дюдюн. – Кривий Ріг, 2006. – С. 184.
9. Зятковський І. В. Фінанси підприємств : навч. посібник / І. В. Зятковський. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Кондор, 2003. – 364 с.
10. Калінеску Т. В. Регіональні та податкові стимули розвитку підприємництва / Т. В. Калінеску // Вісник Хмельницького національного університету. Т. 2. – 2008. – №4. – С. 14-17.
11. Костирко Р. О. Аналітичне забезпечення внутрішнього контролю в управлінні економічним потенціалом підприємства / Р.О. Костирко // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. Серія: Економічні науки. – 2008. – №4(31). – С. 165-172.
12. Миргородська Л. О. Фінансові системи зарубіжних країн : навчальний посібник / Л. О. Миргородська. – К. : Центр учбової літератури, 2003. – 240 с.
13. Пойда-Носик Н. Н. Фінансові ресурси підприємства / Н. Н. Пойда-Носик, С. С. Грабарчук // Фінанси України. – 2003. – №1. – С. 103.
14. Стецюк П. А. Фінансово-господарська діяльність підприємства: основи та перспективи : дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / П. А. Стецюк. – Київ, 2010. – С. 65.
15. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібник / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554 с.
16. Турило А. М. Управління витратами підприємства : навч. посібник / А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило. – К. : Центр учбової літератури, 2006. – 120 с.
17. Хачатурян С. В. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація / С. В. Хачатурян // Фінанси України. – 2003. – №4. – С. 77-81.

Тема 6. Механізм заснування власної справи

Теми доповідей:

1. Поняття та порядок розробки установчих документів.
2. Основні джерела формування статутного фонду.
3. Порядок реєстрації суб'єктів підприємництва (процедура реєстрації фізичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності та юридичної особи).
4. Державна реєстрація підприємства. Органи реєстрації. Державний реєстратор.
5. Ліцензування підприємництва. Види підприємницької діяльності, що підлягають ліцензуванню.
6. Поняття патентування підприємницької діяльності. Правові основи патентування.

Література:

1. Довідник приватного підприємця / за ред. В. Д. Кольги. – К. : Літера, 2001. – 224 с.
2. Пазуха М. Д. Реклама у підприємницькій діяльності : навч. пос. / М. Д. Пазуха, М. В. Ігнатович. – К. : Центр учбової літератури, 2006. – 176 с.
3. Пасхавер О. Управління державною власністю в Україні: аналіз і рекомендації з удосконалення. Аналітична записка / О. Пасхавер. – К, 2008.
4. Татеиси К. Вечный дух предпринимательства / К. Татеиси. – М. : Прогресс, 1990. – 280 с.
5. Тирпак І. В. Основи економіки та організації підприємництва : навч. посіб. / І. В. Тирпак, В. І. Тирпак, С. А. Жуков. – К. : Кондор, 2011. – 284 с.
6. Хибберт Л. Советы желающим начать своё дело / Л. Хибберт. – М. : Интерлист, 1993. – 224 с.
7. Хизрич Р. Предпринимательство, или Как завести собственное дело и добиться успеха / Р. Хизрич, М. Питерс. – Предпринимательство (вып. 1-5). – М. : Прогресс-Университет, 1993.
8. Хилл Н. Думай и богатей / Н. Хилл. – М. : Начала-пресс, 1992. – 158 с.
9. Хойер В. Как делать бизнес в Европе / В. Хойер. – М. : Прогресс, 1992. – 389 с.
10. Хоскинг А. Курс предпринимательства / А. Хоскинг; пер. с англ. – М. : Междунар. отношения, 1993. – 349 с.

Тема 7. Бізнес-планування у підприємницькій діяльності

Теми доповідей:

1. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства.
2. SWOT-аналіз діяльності підприємства.
3. Конфлікти на підприємстві і шляхи їх вирішення.
4. Сутність та функції бізнес-плану.
5. Методологія та стадії розробки бізнес-плану.
6. Структура та логіка бізнес-плану.
7. Технологія розробки бізнес-плану.
8. Види найпоширеніших помилок підприємців.
9. Варіант контракту між виробником товару і продавцем.

Література:

1. Агафонова Л. Підготовка бізнес-плану: практикум / Л. Агафонова – К. : Знання, 2001. – 158 с.
2. Біловодська О. Стратегічне маркетингове управління виведенням нового товару на ринок / О. Біловодська, Є. Нагорний // Маркетинг в Україні. – 2006. – №3. – С. 47-56.
3. Гетьман О. О. Економічна діагностика : навчальний посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – К. : Центр учбової літератури, 2007.
4. Длігач А. Аналіз розходжень у системі стратегічних маркетингових рішень / А. Длігач // Маркетинг в Україні. – 2006. – №4. – С. 40-46.
5. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / П. Друкер. – К. : Україна, 1994.
6. Ілляшенко С. М. Оптимізація портфеля замовлень підприємства / С. М. Ілляшенко, О. М. Олефіренко // Механізм регулювання економіки. – Суми : Університетська книга, 2002. – Вип. №3-4.
7. Калашник В. Директ-маркетинг: інструмент для обраних / В. Калашник // Маркетинг в Україні. – 2007. – №4. – С.4-8.
8. Каніщенко О. Бізнес-планування / О. Каніщенко, І. Лилик, Т. Романюк. – К., 2000. – 80 с.
9. Каракай Ю. В. Маркетинг інноваційних товарів : монографія / Ю. В. Каракай. – К. : КНЕУ, 2005.
10. Піддубна Л. І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління : монографія / Л. І. Піддубна. – Х. : ІНЖЕК, 2007.
11. Планування діяльності підприємства : навч.-метод. посібник / М. А. Белов, Н. М. Євдокимова, В. Є. Москалюк та ін. / За заг. ред. В. Є. Москалюка. – К. : КНЕУ, 2002. – 252 с.
12. Покропивний С. Ф. Стратегічний аналіз у бізнесі : навчальний посібник / С. Ф. Покропивний та ін. – Львів : Новий світ 2000, 2003. – 272 с.
13. Тарасюк Г. М. Бізнес-план: розробка, обґрунтування та аналіз : навч. посібник / Г. М. Тарасюк. – К. : Каравела, 2006. – 280 с.
14. Телетов О. С. Бізнес-план : навч. посібник / О. С. Телетов. – Суми : Вид-во СумДУ, 2005. – 104 с.
15. Шапринська Л. М. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування / Л. М. Шапринська. – К. : КНЕУ, 2001. – 160 с.

Тема 8. Менеджмент у підприємстві

Теми доповідей:

1. Типи менеджерів у вітчизняній і зарубіжній практиці.
2. Менеджмент підприємницьких структур.
3. Сутність менеджменту і проблеми його розвитку.
4. Процес стратегічного планування бізнес-одиниці. Стратегії підприємницького менеджменту.
5. Аналіз ефективності діяльності та витрат виробництва.

6. Моделювання діяльності підприємства.
7. Трудовий колектив та управління персоналом.
8. Фінанси підприємства та фінансовий менеджмент.

Література:

1. Василенко В. О. Ситуаційний менеджмент : навч. посіб. / В. О. Василенко, В. І. Шостка. – К. : Центр учбової літератури, 2003.
2. Гевко І. Б. Методи прийняття управлінських рішень : підручник / І. Б. Гевко. – К. : Кондор, 2009. – 187 с.
3. Діденко В. М. Менеджмент : підручник / В. М. Діденко. – К. : Кондор, 2008. – 584 с.
4. Іванюта С. М. Підприємництво і бізнес-культура : навчальний посібник / С. М. Іванюта. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 288 с.
5. Кайлюк Є. М. Психологія управління : навчальний посібник для студентів спеціальності «Менеджмент організацій» / Є. М. Кайлюк, Г. Г. Фесенко. – Х. : ХНАМГ, 2007.
6. Колісник М. К. Фінансова санація і антикризове управління підприємством : навчальний посібник / М. К. Колісник, П. Г. Ільчук, П. І. Віблій. – К. : Кондор, 2007.
7. Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування : навч. посібник / О. В. Кубрак. – Суми : Університетська книга, 2002. – 208 с.
8. Кузьмін О. Є. Інвестиційна та інноваційна діяльність : монографія / О. Є. Кузьмін та ін.; за ред. проф., д-ра екон. наук О. Є. Кузьміна. – Львів : ЛБІ НБУ, 2003.
9. Кузьмін О. Є. Основи менеджменту : підручник / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. – К. : Академвидав, 2003. – 416 с.
10. Менеджмент персоналу : навч. посіб. / В. М. Данюк, В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк та ін. – К. : КНЕУ, 2004.
11. Осовська Г. В. Основи менеджменту : практикум / Г. В. Осовська, І. В. Копитова. – К. : Кондор, 2006.
12. Пушкар Р. М. Менеджмент: теорія та практика : підручник / Р. М. Пушкар, Н. П. Тарнавська. – Тернопіль : Карт-бланш, 2003.
13. Рясних Є. Г. Основи фінансового менеджменту / Є. Г. Рясних. – Хмельницький : Тріада-М, 2000.
14. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В. Савицька. – К. : Знання, 2004.
15. Скібіцька Л. І. Організація праці менеджера : навч. посібник / Л. І. Скібіцька. – К. : Центр учбової літератури, 2010.
16. Скібіцька Л. І. Менеджмент : навч. посіб / Л. І. Скібіцька. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 416 с.
17. Ярошевич Н. Б. Підприємництво і менеджмент : навчальний посібник / Н. Б. Ярошевич, М. К. Колісник. – Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2007. – 292 с.

Тема 9. Державне регулювання підприємництва

Теми доповідей:

1. Характеристика американської та європейської системи антимонопольного права.
2. Основні закони, що формують антимонопольне законодавство України.
3. Поняття про Антимонопольний комітет України. Основні завдання АМКУ.
4. Суть недобросовісної конкуренції.
5. Демонізація економіки і підприємництва та антимонопольна діяльність держави.
6. Суть конкуренції та її об'єктивна необхідність у ринкових економічних умовах господарювання.
7. Конкуренція та її вплив на розвиток підприємницької діяльності.
8. Показники фінансової складової економічної безпеки підприємства.

Література:

1. Баклан О. В. Деякі теоретичні питання щодо лібералізації та оптимізації регулюючого впливу держави в сфері підприємництва / О. В. Баклан // Науковий вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – 2011. – №157. – С. 183-189.
2. Безугла Л. С. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності в Україні / Л. С. Безугла // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – №6. – С. 89-92.
3. Бліщук К. М. Економічний аналіз державної політики: теорія та застосування : навч. посіб. / К. М. Бліщук. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 160 с.
4. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. – К. : Академвидав, 2010. – 520 с.
5. Бурило Ю. Правове регулювання економікою та роль адміністративного права у сфері державного управління економікою / Ю. Бурило // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №5. – С. 102-105.
6. Вергун М. Г. Державне управління та державне регулювання економіки : навч. посіб. / М. Г. Вергун, П. В. Маслак. – Житомир : Рута, 2009. – 237 с.
7. Воронов М. П. Державне регулювання розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва: досвід України та ЄС / М. П. Воронов, М. П. Дихнич // Статистика України. – 2011. – №2. – С. 88-92.
8. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / В. М. Гриньова, М. М. Новикова. – Х. : ІНЖЕК, 2004. – 756 с.
9. Добровольська В. В. Засоби державного регулювання підприємницької діяльності / В. В. Добровольська // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – №2. – С. 89-94.
10. Добровольська В. В. Місце і роль держави в регулюванні підприємницької діяльності / В. В. Добровольська // Університетські наукові записки. – 2005. – №1-2(13-14). – С.155-159.
11. Жарая С. Б. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності: до питання термінології / С. Б. Жарая // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Управління. – 2011. – №3. – С.138-146.

12. Кравцова Т. Адміністративно-правова природа діяльності держави у сфері економіки / Т. Кравцова // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №4. – С. 104-106.
13. Мельник Л. Л. Господарський аспект підприємництва та його державне регулювання / Л. Л. Мельник // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – №23. – С. 23-26.
14. Покатаєва О. В. Методи державного регулювання підприємницької діяльності / О. В. Покатаєва // Економіка та держава. – 2008. – №1. – С. 89-91.
15. Практикум з державного регулювання економіки : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, А. Ю. Васіна, О. П. Дудкіна та ін. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 334 с.
16. Сабіна Н. Ю. Державне регулювання малого підприємництва як один із напрямів економічної соціалізації в Україні / Н. Ю. Сабіна // Економіка та держава. – 2011. – №2. – С. 65-67.
17. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : підручник / Л. А. Швайка. – К. : Знання, 2008. – 462 с.

Тема 10. Культура підприємництва

Теми доповідей:

1. Критерії оцінки діяльності підприємця з точки зору морально-етичного характеру.
2. Ділова етика як економічна категорія.
3. Культура ділового спілкування, її застосування у сучасному бізнесі
4. Бізнес-етика: історія і сучасність.
5. Етичні норми підприємця у відносинах з діловими партнерами та конкурентами.
6. Створення системи навчання і бізнес-виховання в Україні.
7. Характеристика культури підприємства та етичні проблеми підприємців.

Література:

1. Афанасьев И. Деловой этикет / И. Афанасьев. – К. : Альтер-прес, 2001.
2. Воронкова В. Г. Управління людськими ресурсами: філософські засади : навчальний посібник / В. Г. Воронкова. – К. : Професіонал, 2006. – 576 с.
3. Гевко І. Б. Методи прийняття управлінських рішень : підручник / І. Б. Гевко. – К. : Кондор, 2009. – 187 с.
4. Гриценко Т. Б. Етика ділового спілкування : навчальний посібник / Т. Б. Гриценко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
5. Діденко В. М. Менеджмент : підручник / В. М. Діденко. – К. : Кондор, 2008. – 584 с.
6. Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування : навч. посібник / О. В. Кубрак. – Суми : Університетська книга, 2002. – 208 с.
7. Пачковський Ю. Ф. Психологія підприємництва : навч. посібник / Ю. Ф. Пачковський. – К. : Каравела, 2006. – 408 с.
8. Підприємництво : навч. посіб. / В. Г. Федоренко, М. П. Денисенко, М. М. Руженський та ін. – К. : МАУП, 2005. – 280 с.

9. Покропивний С. Ф. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність / С. Ф. Покропивний, В. М. Колот. – К. : КНЕУ, 1998. – 352 с.
10. Скібіцький О. М. Організація бізнесу. Менеджмент підприємницької діяльності / О. М. Скібіцький, В. В. Матвеев, Л. І. Скібіцька. – К. : Кондор, 2011. – 912 с.
11. Чайка Г. Л. Культура ділового спілкування менеджера : навчальний посібник / Г. Л. Чайка. – К. : Знання, 2005. – 442 с.

Тема 11. Тіньова економіка

Теми доповідей:

1. Шляхи створення сприятливого інвестиційного клімату в офіційній економіці.
2. Сутність, прояви та соціально-економічні наслідки тіньової економіки в Україні.
3. Методи та шляхи нейтралізації тіньової економіки та її особливості в економіці України.
4. Економічна свобода та неформальна економіка, відмінності та спільні ознаки.
5. Сучасні напрями боротьби із неформальною економікою в Україні.
6. Правове забезпечення розвитку підприємництва.
7. Удосконалення нормативно-правової бази розвитку підприємництва.

Література:

1. Базярук І. М. Економічна злочинність та її ознаки / І. М. Базярук // Науковий вісник Львівського ДУВС : зб. наук. праць. – Львів : Вид-во ЛДУВС. – 2008. – №2. – С. 3-4.
2. Баклан О. В. Деякі теоретичні питання щодо лібералізації та оптимізації регулюючого впливу держави в сфері підприємництва / О. В. Баклан // Науковий вісн. Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. – 2011. – №157. – С. 183-189.
3. Безугла Л. С. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності в Україні / Л. С. Безугла // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – №6. – С. 89-92.
4. Бойко А. Організована економічна злочинність у період переходу України до ринкової економіки / А. Бойко // Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. – Сер.: Юридична. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2008. – Вип. 46. – С. 169-177.
5. Бурило Ю. Правове регулювання економікою та роль адміністративного права у сфері державного управління економікою / Ю. Бурило // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – №5. – С. 102-105.
6. Доброскок О. В. Податковий контроль та його ефективність : навч. посібник / О. В. Доброскок. – К. : Алерта, 2012. – 238 с.
7. Дробязко С. І. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу : навч. посібник / С. І. Дробязко, Т. М. Козир, С. Б. Холод. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.

8. Мединська Т. В. Податкова система : навч. посібник / Т. В. Мединська, Н. І. Власюк. – 3-тє вид., перероб. та доповнене. – Львів : Магнолія, 2012. – 424 с.
9. Митне право України : навчальний посібник / За заг. ред. проф. В. В. Ченцова. – К., 2007. – 283 с.
10. Покатаєва О. В. Методи державного регулювання підприємницької діяльності / О. В. Покатаєва // Економіка та держава. – 2008. – №1. – С. 89-91.
11. Сабіна Н. Ю. Державне регулювання малого підприємництва як один із напрямів економічної соціалізації в Україні / Н. Ю. Сабіна // Економіка та держава. – 2011. – №2. – С. 65-67.
12. Трущенко О. О. Тіньова економіка як негативний фактор економічної безпеки України / О. О. Трущенко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2007. – Вип. 54, ч. 1. – С. 7-11.
13. Череп А. В. Особливості розвитку офшорного бізнесу в Україні / А. В. Череп // Економіка та держава. – 2006. – №6. – С.21-30.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО
КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ «ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ»**

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»,
спеціалізація «Міжнародний бізнес»

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач:
доц. кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Шедякова Т. Є.

Варіант 1

Завдання 1

У конкурентній галузі функціонує 1000 фірм з однаковими витратами виробництва. Граничні витрати випуску 50 одиниць продукції на місяць для кожної фірми становлять 25 грн.; 60 одиниць – 30 грн.; 70 одиниць – 50 грн. Ринкова ціна продукції становить 30 грн. Визначте:

- 1) місячний обсяг галузевого пропонування;
- 2) яким стане цей обсяг, якщо ціна продукції зросте до 60 грн.?

Завдання 2

Підприємець відкрив взуттєву майстерню. Він вклав 5000 долл. у придбання обладнання, на 1000 долл. придбав сировини і матеріалів, 1000 долл. сплатив за річну оренду приміщення. Якби він поклав ці гроші в банк, то міг би отримати 5% річних.

Якби він погодився працювати за наймом у майстерні "Будинку побуту", то міг би отримувати 2400 долл. заробітної плати на рік.

Обчисліть величини бухгалтерського, економічного та нормального прибутків підприємця, якщо його сукупний річний виторг становить 12750 долл.

Варіант 2

Завдання 1

Постійні витрати конкурентної фірми, яка працює у короткостроковому періоді, для обсягу випуску 5 одиниць продукції становлять 20 грн. Оптимальний обсяг випуску фірми становить 10 одиниць продукції, сукупний виторг від їх продажу дорівнює 150 грн., середні змінні витрати становлять 14 грн.

Визначте результат діяльності фірми двома способами – через обчислення сукупних і середніх величин.

Завдання 2

У виробництві продукції фірма застосовує два види ресурсів – працю та капітал. Ціна одиниці праці – 8 грн./год., ціна одиниці капіталу - 12 грн./год. За певного рівня випуску граничний продукт праці становить 40 одиниць, граничний продукт капіталу – 60 одиниць. Визначте:

- 1) чи мінімізує фірма свої сукупні виробничі витрати?
- 2) чи їй потрібно змінити співвідношення ресурсів?

Варіант 3

Завдання 1

Припустимо, що Ви маєте намір відкрити мале підприємство з виробництва столярних виробів. Придбання устаткування обійдеться у 50 тис. долл., які за альтернативного використання могли б щорічно давати 5000 долл. доходу. Устаткування розраховане на 10 років роботи. Винаймання кількох робітників обійдеться у 2100 долл. щомісяця, річна орендна плата становитиме 4000 долл., а на закупівлю сировини, матеріалів, електроенергії потрібно 15000 долл. на рік. За Вашими підрахунками, сукупний річний виторг становитиме 69300 долл. На аналогічному підприємстві Вам пропонували зайняти вакантну посаду менеджера з річною платнею 4200 долл.

Обчисліть величини річних бухгалтерського і економічного прибутків малого підприємства.

Завдання 2

Громадянин працював менеджером у державній друкарні і отримував 24 тис. грн. заробітної плати на рік, але вирішив заснувати власну друкарню. Річна оренда приміщення обійшлася йому у 32 тис. грн., оренда обладнання – 64 тис. грн. Для оплати ліцензії він був змушений зняти 1000 грн. з власного строкового рахунку у банку у 20 тис. грн., на які нараховувалось 20% річних. Витрати на сировину та матеріали становили 10 тис. грн. на рік. Очікуваний річний виторг від надання друкарських послуг становить 200 тис. грн.

Визначте величини бухгалтерського та економічного прибутку підприємця і поясніть, чи було доцільним його рішення щодо заснування власного бізнесу.

Тестовий контроль знань з дисципліни «Підприємництво в Україні»

1. Підприємництво – це:

- а) економічна діяльність, що базується на самостійній ініціативі, власному ризику та спрямована на задоволення потреб суспільства у товарах (роботах, послугах) і отримання прибутку;
- б) ініціативна господарсько-фінансова діяльність суб'єктів різних форм власності в рамках чинного законодавства на свій ризик і під власну фінансову і майнову відповідальність;
- в) діяльність спрямована на розширення ресурсних можливостей фірми.

2. Сучасна мотивація підприємницької діяльності означає:

- а) певну поведінку людини;
- б) форму самовиразу та реалізації вищих інтересів та потреб;
- в) абсолютизацію матеріального успіху;
- г) комплексний характер дії, що поєднує матеріальний та змістовний аспекти.

3. Сутність досконалої конкуренції полягають у тому, що вона:

- а) не породжує мотивів оптимального розподілу ресурсів;
- б) не забезпечує широкого діапазону вибору продукції;
- в) не обмежує можливості підприємництва вільно виходити з однієї галузі та входити в іншу;

г) не допускає побічних втрат і зисків.

4. Ринковий механізм – це:

- а) елемент економічної системи;
- б) сукупність форм взаємодії пропозицій, попиту й ціни;
- в) спосіб організації суспільного виробництва;
- г) форма існування конкуренції.

5. Ціна товару на ринку змінюється під впливом:

- а) попиту;
- б) пропозиції;
- в) кількості товару;
- г) конкурентів.

6. Головним фактором впливу на обсяг пропозиції товарів на ринку є:

- а) ємність ринку;
- б) витрати виробництва;
- в) планування прибутку.

7. Основними цілями цінової політики фірми є:

- а) забезпечення збуту;
- б) максимізація прибутку;
- в) утримання ринку.

8. Прибуток підприємства зростатиме, якщо:

- а) збільшення обсягів виробництва забезпечує перевищення граничними доходами величину граничних витрат;
- б) ціни на продукцію зростатимуть;
- в) збільшувати кількість робітників.

9. Вибрати найточнішу відповідь щодо визначення менеджменту:

- а) вміння досягти поставлених завдань, використовуючи працю, інтелект і мотиви поведінки інших людей;
- б) функція, вид діяльності, зміст якої полягає в керівництві підлеглими в межах організації;
- в) галузь знань, що допомагає здійснити функцію управління;
- г) певна категорія людей, які реалізують, здійснюють на практиці роботу з управління;
- д) сукупність методів, форм, засобів управління виробництвом для досягнення поставлених завдань, або визначеної мети.

10. Принципи управління – це:

- а) сукупність вимог при прийнятті управлінського рішення;
- б) правила, якими слід користуватися в управлінській діяльності;
- в) порядок взаємовідносин підприємств із державними та іншими організаціями.

11. Впровадження підприємницького управління базується на таких принципах:

- а) організація повинна бути сприйнятливою до нововведень завдяки розробленню певної політики;
- б) проводити систематичний вимір ефективності дій фірми;
- в) доцільно ввести обмеження на те, чого не треба застосовувати;
- г) необхідна політика стосовно організаційної структури, кадрів, менеджменту, оплати праці та інше.

12. Менеджмент у підприємстві повинен бути спрямований на:

- а) інформаційну діяльність;
- б) науково-технічні, економічні та організаційні нововведення;
- в) розширення маркетингових досліджень;
- г) збільшення чисельності працюючих.

13. Оперативне управління підприємницькою діяльністю має вирішувати такі питання:

- а) визначити цінову політику з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів;
- б) аналізувати інформацію про зміну обсягів продаж;
- в) відслідковувати розміри запасів сировини;
- г) забезпечувати зниження витрат виробництва нижче, ніж у конкурентів.

14. Провідною формою сучасного менеджменту є:

- а) бізнес-планування;
- б) маркетингова діяльність;
- в) ціноутворення;
- г) моделювання.

15. Бізнес-план – це:

- а) стратегічний довгостроковий план активного ведення справ підприємством;
- б) розроблений у письмовій формі документ, що всебічно висвітлює суть і перспективи будь-якого пропонованого комерційного заходу;
- в) документ, завдяки якому підприємець може отримати банківську послугу.

16. Головна мета бізнес-плану – це:

- а) випуск запланованого виду продукції;
- б) розширення підприємницької діяльності;
- в) одержання прибутку;
- г) налагодження стосунків з партнерами та конкурентами.

17. Головними засобами зміцнення конкурентоспроможності підприємства є:

- а) вдосконалення технології проведення операцій та надання послуг;
- б) правильне управління активами і пасивами;

- в) розвиток мережі філій та підрозділів;
- г) підвищення рівня кваліфікації персоналу;
- д) вивірений маркетинг та інноваційна активність.

18. Організація виробництва – це:

- а) функція, пов'язана з організацією та управлінням людьми, діяльність яких спрямована на вирішення завдань бізнесу;
- б) координація й оптимізація в часі й просторі всіх матеріальних й трудових ресурсів виробництва з метою отримання найкращого господарського результату;
- в) наука, об'єктом вивчення якої є зміст діяльності підприємства;
- г) цілеспрямований вплив на колектив людей з метою організації їх зусиль у процесі виробництва.

19. З погляду менеджменту ресурси – це:

- а) капітал, матеріали, технологія, інформація, людські ресурси;
- б) споруди, обладнання, екологія, сировина;
- в) транспорт, грошові кошти на рахунку підприємства, оборотні кошти, результати діяльності;
- г) технологічна документація, обладнання підприємства, сировина і продукти як результати діяльності організації.

20. Завдання стратегічного управління полягає в:

- а) підготовці фірми до можливих змін ринкової ситуації, протидії, несприятливому впливу випадкових факторів;
- б) розподілі ресурсів і вияві внутрішніх резервів фірми;
- в) раціональній організації виробництва і створенні раціональної організаційно-управлінської структури;
- г) адаптації до зовнішнього середовища і проведенні відповідної кадрової політики.

21. Стратегічне планування – це:

- а) завершеним напрямом діяльності організації;
- б) складовою частиною традиційного управління;
- в) складовою частиною стратегічного управління.

22. Фінансовий менеджмент передбачає:

- а) розроблення фінансової стратегії;
- б) вирішення поточних проблем на основі аналізу фінансової звітності та прогнозування доходів від підприємницької діяльності;
- в) зміни структури активів і пасивів, залежно від яких вибираються інвестиційні рішення і джерела їх фінансування.

23. Основними фінансовими показниками підприємства є:

- а) доходи підприємства від реалізації продукції;
- б) платежі до державного бюджету;

- в) позабюджетні фонди та загальна сума прибутку;
- г) собівартість продукції.

24. Факт надходження виручки від реалізації продукції означає:

- а) одержання прибутку;
- б) кількість грошей, що одержала фірма від продажу певної кількості товару;
- в) збільшення вартості основних фондів фірми.

25. Платоспроможність підприємства – це:

- а) один з головних критеріїв фінансового стану підприємства;
- б) можливість сплатити заробітну плату робітникам;
- в) можливість збільшити виробничі запаси.

26. Визначення акції представлено в такому вигляді:

- а) цінний папір без установленого терміну обігу, що свідчить про часткову участь у статутному фонді, підтверджує право на участь в управлінні, дає право власникові на отримання частини прибутку у вигляді дивіденду;
- б) цінний папір, що свідчить про внесок його власником грошових коштів та підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього паперу в передбачені в ньому терміни з виплатою фіксованого відсотка;
- в) цінний папір, що підтверджує безперечне грошове зобов'язання сплатити після настання строку певну суму грошей власником цінного паперу.

27. Рівень ліквідності цінного паперу означає:

- а) що меншою є різниця між цінами продавців і цінами покупців, то вищий рівень ліквідності;
- б) що більшою є різниця між цінами продавців і цінами покупців, то вищий рівень ліквідності;
- в) відсутність різниці між цінами продавців і цінами покупців означає високий рівень ліквідності.

28. Принцип соціального партнерства полягає в тому, що це:

- а) засіб регулювання трудових відносин;
- б) повна самостійність підприємств, їхня незалежність від власних структур у винесенні рішень і пошуках взаємовигідних контактів;
- в) взаємна відповідальність соціальних партнерів.

29. Контракт уявляє собою:

- а) добровільну угоду суб'єктів підприємницької діяльності щодо виконання зобов'язань, прийнятих на себе кожною стороною;
- б) особливу форму трудових відносин;
- в) відомості про його учасників, та способи розрахунків між ними.

30. Основне призначення договору – це:

- а) регулювання у рамках законодавства взаємовідносин партнерів, а також визначення наслідків порушення взаємних зобов'язань;
- б) забезпечення підприємства необхідними ресурсами;
- в) отримання певні вигоди від партнера.

31. Назвіть найважливіші форми співробітництва партнерів в сфері виробництва:

- а) спільне підприємство;
- б) виробнича кооперація;
- в) підрядне виробництво;
- г) лізинг;
- д) факторинг.

32. Які форми співпраці партнерів в сфері фінансових відносин:

- а) комерційна тріангуляція;
- б) управління за контрактом;
- в) факторинг;
- г) комерційний трансферт.

33. Партнерські зв'язки – це:

- а) договірні відносини, які встановлюються між підприємствами і дозволяють кожному з них досягти очікуваного результату (успіху) за рахунок обміну наслідками своєї діяльності;
- б) згода 2-х партнерів не вступати ні в які відносини з третьою стороною;
- в) домовленість сторін вживати будь-які економічні заходи, спрямовані на усунення конкурента однієї з сторін.

34. Лізинг – це:

- а) форма довгострокової оренди, яка передбачає передачу у користування обладнання, транспортних засобів та іншого рухомого та нерухомого майна, окрім земельних ділянок та інших природних об'єктів;
- б) вид підприємницької діяльності, спрямовані на інвестування тимчасово вільних або притягнутих фінансових ресурсів за певних умов;
- в) операція розміщення рухомого та нерухомого майна, яке спеціально закуповується лізинговою компанією, стає її власністю, але здається в оренду підприємцям;
- г) одна з форм кредитних надходжень машин і обладнання.

35. Ризик фінансово-економічних операцій полягає в:

- а) небезпечності втрати ресурсів фірми, недоодержання нею доходів або появи додаткових витрат;
- б) невизначеності господарської ситуації, що викликає необхідність їх відповідної оцінки;
- в) невизначеності результатів і наслідків діяльності фірми як у цілому, так і за проведення окремих операцій;
- г) оптимальному співвідношенні виграшу та величини ризику.

36. Основними засобами зниження ризику не можуть бути:

- а) диверсифікація ризику;
- б) об'єднання ризику або страхування;
- в) розподіл ризику;
- г) пошук інформації;
- д) максимізація виграшу.

37. Хеджування являє собою:

- а) контракт, який служить для страхування ризиків зміни курсів валют;
- б) виконання зобов'язань провести валютну конверсію за фіксованим курсом в узгоджений день;
- в) право купувати певну кількість валюти за фіксованим курсом в узгоджений день;
- г) страхування ризику небажаних змін цін на будь-які товарно-матеріальні цінності за контрактами і комерційними операціями, що передбачають поставки (продаж) товарів у майбутньому.

38. Недоліками корпоративного підприємства є:

- а) більш низький рівень мотивації підприємницької діяльності;
- б) низька оперативність у прийнятті управлінських рішень;
- в) складність управління у зв'язку з функціональною багатоструктурністю;
- г) недостатньо оперативне реагування на зміну ситуації на споживчому ринку;
- д) доступність інформації про результати діяльності, яка може бути використана конкурентами.

39. Під організаційною структурою фірми розуміється:

- а) організація контролю за виробничим процесом і досягнення фірмою намічених цілей;
- б) її організація з окремих підрозділів з їх взаємозв'язками, які визначаються поставленими перед фірмою і її підрозділами цілями, і розподілом між ними функцій;
- в) сукупна система управління і розвитку підприємства з метою стабілізації обсягів виробництва і рівня прибутку;
- г) структура галузевої технології виробництва і розміри земельних угідь, що належать підприємству, а також транспортні зв'язки між виробничими підприємствами.

40. Холдінгова компанія – це:

- а) статутне об'єднання підприємств на основі повної фінансової залежності від одного або групи підприємств;
- б) об'єднання фірм, більша частина акцій яких (більш за 50%) належить спільному фонду;
- в) добровільне об'єднання підприємств і приватних осіб;

г) договірне об'єднання підприємств і приватних осіб на період виконання будь-якого проекту.

41. Акціонерне об'єднання – це:

- а) комерційна організація;
- б) комерційна організація, у якій об'єднуються підприємства і кооперативи;
- в) комерційна організація, у якій об'єднуються підприємства, виробничі підрозділи, що є цілісним господарським організмом;
- г) комерційна організація, що включає окремі підрозділи.

42. Господарська організація – це:

- а) договірне об'єднання підприємств та організацій з метою спільного здійснення однієї, або декількох функцій;
- б) фінансово-промислова група підприємств, об'єднань на підставі спільних технологічних особливостей виробництва;
- в) компанія холдингового типу що діє в сфері виробництва;
- г) громадська організація підприємств, створена для захисту їх господарських інтересів.

43. Що таке франчайзинг?:

- а) це система передачі або продажу ліцензій на технологію і товарний знак;
- б) це комерційна концесія, яка передбачає надання одній стороні права на використання другою стороною товарного знаку;
- в) це парний бізнес, в якому здійснюється передача франчайзером (велика компанія) права франчайзі (мале підприємство) в продовж певного часу у визначеному місці здійснювати підприємницьку діяльність з використанням своєї технології, ноу-хау, торгової марки та інше.

44. Інвестиційна привабливість фірми – це:

- а) інтегрована фінансово-економічна оцінка тієї чи іншої фірми як потенціального об'єкта інвестування;
- б) певний імідж фірми стосовно кадрового потенціалу;
- в) наявність портфелю замовлень на виготовлення певної кількості продукції.

45. Інвестиція – це:

- а) сукупність витрат, що реалізують довгострокові вкладення капіталу в різні галузі економіки і сфери діяльності;
- б) всі види майнових і інтелектуальних цінностей, які вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту;
- в) гроші, які накопичуються на банківських рахунках фірми для закупівлі необхідного обладнання.

46. Інновація – це:

- а) вкладення коштів, пов'язане з застосуванням новітніх технологій;

- б) вкладення коштів в соціальну сферу;
- в) кошти, які спрямовуються у розвиток торговельної мережі.

47. Ефективність реальних інвестицій (дохідність інвестування) оцінюється такими показниками:

- а) чистий приведений дохід;
- б) індекс дохідності;
- в) період окупності;
- г) внутрішня норма дохідності.

48. Рівень використання основних виробничих фондів характеризують:

- а) рентабельність, прибуток;
- б) фондівіддача, фондомісткість;
- в) фондоозброєність праці робітників;
- г) коефіцієнт змінності;
- д) продуктивність праці робітників.

49. Чинниками підвищення ефективності виробництва є:

- а) вдосконалення організації праці та виробництва;
- б) зростання кількості працюючих;
- в) зростання обсягу споживання сировини;
- г) зниження матеріаломісткості продукції;
- д) підвищення якості продукції.

50. Які показники характеризують ефективність використання оборотних засобів:

- а) прибуток;
- б) фондівіддача;
- в) прибуток від реалізації продукції;
- г) коефіцієнт оборотності;
- д) середня тривалість одного обороту.

51. Який з показників найповніше оцінює загальну ефективність виробництва на підприємстві:

- а) обсяг реалізованої продукції;
- б) продуктивність праці;
- в) собівартість продукції;
- г) рентабельність;
- д) маса прибутку.

52. Щоб уникнути банкрутства підприємства, треба застосовувати такі заходи:

- а) забезпечити надійність ринків збуту;
- б) вдало вибрати підприємницькі стратегії;
- в) розрахувати ефективність інноваційної діяльності;
- г) забезпечити аналітичну оцінку конкурентів повсякденних ризиків і прийняття управлінських рішень по їх ліквідації або зниженню, та інше.

53. Рентабельність діяльності підприємства – це:

- а) відносний показник ефективності роботи підприємства;
- б) відношення прибутку до витрат;
- в) показник, який застосовується для оцінки конкурентоспроможності продукції.

54. Ефективність комерційно-підприємницької діяльності оцінюється:

- а) отриманням додаткового прибутку від реалізації продукції фірми;
- б) зниженням собівартості продукції;
- в) зниженням витрат на реалізацію продукції.

55. Для забезпечення конкурентоспроможності товарів прийнятні такі шляхи:

- а) стандартизація та сертифікація продукції;
- б) державний нагляд за якістю товарів;
- в) внутрішньовиробничі системи планування і технічного контролю;
- г) нарощування випуску та реалізації продукції фірми;
- д) застосування демпінгу.

56. Міжнародний бізнес – це:

- а) всі сфери діяльності людей, що зв'язані з переміщенням і взаємопроникненням головних чинників виробництва, товарів і послуг через національні кордони;
- б) домовленість партнерів однієї держави об'єднати свої зусилля з метою вийти на міжнародні ринки товарів та послуг.

57. Офшорний бізнес – це:

- а) бізнес компаній в центрах спільного підприємництва, за межами країни, в якій він зареєстрований, але не підпадає під дію національного законодавства, отримує пільговий режим для фінансово-кредитних операцій з іноземними резидентами в іноземній валюті;
- б) розгалужені мережі договорів з багатьма країнами світу про усунення подвійного оподаткування;
- в) це міжнародний бізнес в якому з метою конфіденційності використовують номінальних директорів, які виконують розпорядження реальних власників.

Питання до заліку з дисципліни «Підприємництво в Україні»

1. Суть підприємництва. Історія виникнення термінів «підприємець», «підприємництво».
2. Місце підприємництва в економіці, його функції та роль в економіці.
3. Поняття суб'єктів та об'єктів підприємництва.
4. Організація суспільного виробництва та його структура.
5. Суть економічних систем.
6. Товарне виробництво – матеріальна основа виникнення підприємництва.
7. Функції ринку та його види.

8. Логіка підприємницької діяльності: поняття та етапи мислення підприємця при прийнятті рішень.
9. Мотиваційна система в підприємництві: мотиви, мотиваційне середовище, теорії мотивації.
10. Попередні підприємницькі дослідження та розрахунки, їх суть та складові.
11. Підприємець. Особисті якості підприємця.
12. Поняття установчих документів підприємства. Установчий договір. Статут.
13. Державна реєстрація підприємства. Органи реєстрації. Державний реєстратор. Порядок державної реєстрації. Характеристика основних етапів реєстрації.
14. Особливості державної реєстрації суб'єктів підприємництва – фізичних осіб. Поняття «єдине вікно» та «дозвільний офіс».
15. Ліцензування підприємництва. Правові основи ліцензування. Ліцензія. Орган ліцензування. Види підприємницької діяльності, що підлягають ліцензуванню.
16. Поняття патентування підприємницької діяльності. Правові основи патентування.
17. Шляхи утворення підприємства.
18. Правова основа створення, реєстрації, функціонування та ліквідації (реорганізації) підприємства.
19. Регламент створення підприємства. Пошук бізнес-ідеї. Обґрунтування бізнес-ідеї. Підбір команди.
20. Джерела формування коштів підприємства. Зовнішні та внутрішні джерела. Переваги та недоліки різних джерел.
21. Економічна свобода як основна передумова розвитку підприємництва.
22. Рушійні сили підприємництва.
23. Принципи та передумови підприємництва.
24. Попит та закон попиту.
25. Пропозиції та закон пропозиції.
26. Еластичність попиту та пропозиції. Поведінка товаровиробників.
27. Суть та основні функції конкуренції.
28. Види конкуренції та їхня роль у розвитку підприємництва.
29. Форми та методи конкурентної боротьби.
30. Державне регулювання конкуренції.
31. Конкурентоздатність підприємства.
32. Сутність та структура економічної власності. Основні типи і форми власності.
33. Суть, переваги та недоліки одноосібного володіння.
34. Суть, переваги та недоліки партнерства.
35. Суть, переваги та недоліки корпорації.
36. Фактори середовища підприємництва.
37. Аналіз маркетингової діяльності підприємства.
38. Сегментація ринку. Розробка маркетингових заходів.
39. Техніка реклами.
40. Пропаганда і стимулювання збуту.

41. Основні фонди підприємства та підвищення ефективності їх використання.
42. Нематеріальні ресурси та активи підприємства.
43. Фондовіддача, фондорентабельність, фондомісткість і фондоозброєність підприємства.
44. Ціна як грошовий вираз вартості товару.
45. Сутність виробничого підприємництва, його визначальна роль серед інших видів підприємницької діяльності.
46. Товарна номенклатура та асортимент продукції підприємства. Сутність товарної політики.
47. Асортиментна концепція та її складові.
48. Етапи життєвого циклу товару.
49. Фінансові ресурси підприємства, їх суть.
50. Роль кредиту в системі підприємництва.
51. Банки у системі забезпечення функціонування підприємницьких структур.
52. Бюджет, його суть та роль в системі державного регулювання економіки.
53. Податки, їх функції. Класифікація податків.
54. Проблеми фінансового забезпечення розвитку малого підприємництва в Україні.
55. Сутність, основні види та причини економічних ризиків.
56. Визначення факторів підприємницького ризику.
57. Методи мінімізації економічних ризиків.
58. Інноваційне підприємництво.
59. Сутність і функції менеджменту.
60. Основні цілі аналізу та оцінки діяльності підприємства.
61. Методи управління підприємством.
62. Управління мотивацією персоналу.
63. Етика та етикет бізнесмена.
64. Бізнес-план як інструмент підприємницької діяльності.
65. Зміст, структура та принципи бізнес-плану. Техніка складання бізнес-плану.
66. Основні розділи бізнес-плану.
67. Планування підприємницької діяльності, внутрішньофірмове планування.
68. Елементи, етапи та види планування.
69. Розрахунки зі створення власного бізнесу.
70. Категорії міжнародної економіки та їх характеристика.
71. Види, форми та функції зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
72. Міжнародний рух капіталу. Суть, причини і форми вивезення капіталу.
73. Світовий ринок праці та його особливості.
74. Суть і причини міграції робочої сили.
75. Місце України в системі світогосподарських зв'язків.
76. Загальні відомості про вільні економічні зони. Сутність та структура ВЕЗ.
77. Створення технополісів та практика реалізації технополісної концепції у різних країнах.
78. Технопарки як територіально-галузеві підрозділи економіки.
79. Офшорні зони та компанії: особливості функціонування. Основні види офшорних компаній.

80. Спільні підприємства. Їх структура та суттєві ознаки.
81. Підприємець і держава. Роль підприємця в функціонуванні держави.
82. Державна підтримка підприємництва.
83. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства.
84. Суть та форми державного регулювання підприємництва.
85. Сутність антимонопольної державної політики.
86. Правова база розвитку підприємництва.
87. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

**КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ
З ДИСЦИПЛІНИ «ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ»**

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»,
спеціалізація «Міжнародний бізнес»

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Оцінювання успішності та результатів – це система дій, націлена на перевірку знань студента. В дисципліні «Підприємництво в Україні» для денної форми навчання використовуються наступні форми оцінювання:

- усний контроль, що по своїй сутності передбачає діалог і перевірку репродуктивного відтворення студентом отриманої інформації, а також усний контроль у формі доповіді студентом стосовно проблеми, що не була вирішена в рамках інформації, що була надана у лекції;

- дискусія, що передбачає активний диспут між усією групою та викладачем стосовно знаходження відповіді на поставлене питання;

- письмовий контроль у вигляді написання двох контрольних робіт, що містить як завдання, що потребують розгорнутої відповіді, короткі питання та есе на проблемну тему.

- підсумковий контроль у вигляді заліку.

Поточний контроль: загальна сума балів – 60, у тому числі контрольна робота – 15 балів.

Підсумковий контроль: письмова залікова робота – загальна сума балів 40.

Схема нарахування балів

Розділ	Розділ 1								Розділ 2							60	40	100
Тема	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			
Бали	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4			

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для заліку
--	-------------------

90-100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано